

De heer J. Wiltvank
Directeur Justitiële Informatiedienst
Ministerie van Justitie
Postbus 337
7600 AH ALMELO

erfgoedinspectie

Den Haag
17 februari 2009

Ons kenmerk
92371

Uw brief van
1 juli 2008

Onderwerp
Vervolginspectie inkschade dubbelen burgerlijke
stand

Geachte heer Wiltvank,

In de afgelopen jaren is er met de Justitiële Informatiedienst (JustID) verschillende malen contact geweest over de geconstateerde inkschade in de dubbelen van de burgerlijke stand. Uw dienst is namens de minister van Justitie verantwoordelijk voor het beheer daarvan. Het probleem betreft de dubbelen in de periode 1980-1989. Dit probleem staat niet op zich, omdat ook in de akten van de burgerlijke stand uit dezelfde periode inkschade werd geconstateerd, en wel bij een aanzienlijk deel van de gemeenten. De provinciale archiefinspecties hebben daarover in hun brief van 7 december 2007 aan de gemeenten gerapporteerd.

In mijn brief van 18 december 2007 (kenmerk: 07/304/419) heb ik u gerapporteerd over de inkschade in de dubbelen. Daarin concludeerde ik dat de Erfgoedinspectie - op grond van de toenmalige stand van zaken - geen aanleiding zag te veronderstellen dat de inkschade aan de dubbelen en de consulaire akten een acuut en ernstig probleem vormde. Verder onderzoek om de ernst en omvang nader te bepalen vond ik echter gewenst. Daarnaast vond ik het wenselijk dat de archiefwettelijke zorgdragers (ministerie van Justitie en gemeenten) maatregelen namen om de geconstateerde problemen tot een oplossing te brengen. Mijn aanbevelingen werden ingegeven door de bijzondere functie van de dubbelen: het voorzien in de vervanging van beschadigde of verloren gegane akten. Deze 'back-up' functie vereist dat de serie dubbelen in een goede staat verkeert en compleet is.

In deze vervolginspectie ben ik nagegaan in hoeverre JustID onze aanbevelingen heeft uitgevoerd. De contacten met uw dienst verliepen via de heer D. Venema, hoofd Informatieverwerking & Digitaal Dossier (IVDD). De inspectie werd door de heer L. Hovy, inspecteur, uitgevoerd. Ik heb deze brief met de provinciale archiefinspecties afgestemd (voor deze: de provinciale archiefinspectie Noord-Brabant), omdat zij toezicht houden op het herstel van de schade in de akten van de burgerlijke stand.

Ik geef eerst mijn belangrijkste bevindingen en daarna mijn oordeel over de voornemens van JustID.

Uit de ontvangen informatie maak ik op dat JustID in 2008 een aantal maatregelen heeft genomen om het probleem van de inkschade bij zowel JustID als bij de gemeenten aan te pakken:

- De minister van Justitie heeft in zijn brief van 14 oktober 2008 de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) voorgesteld het probleem van de inkschade in de dubbelen en in de akten te verhelpen door de dubbelen vanaf 1980 te digitaliseren en aan de gemeenten een digitaal 'afschrift' daarvan ter beschikking te stellen.
- De minister wil tegelijk met het digitaliseren van de dubbelen de volledigheid en toegankelijkheid daarvan verbeteren.
- JustID heeft in een nader onderzoek (september 2008) en in een plan van aanpak (concept november 2008) de plannen voor de digitalisering van de dubbelen en de akten uitgewerkt en de eisen aan een in te richten projectorganisatie geformuleerd.
- JustID heeft in het nader onderzoeksrapport een specificatie van de inkschade in de dubbelen gegeven; hieruit blijkt dat de inkschade in de dubbelen in 30 % van de onderzochte gevallen voorkomt; verder blijkt daaruit dat er op grote schaal schade in de ondertekeningen voorkomt; hiermee is het probleem ernstiger dan het zich eerst liet aanzien.

Het plan van de minister van Justitie / JustID voor de digitale substitutie (vervanging) van de dubbelen als basis voor de reproductie van de akten is ambitieus van opzet. Het richt zich niet alleen op een herstel van de geconstateerde schade, maar ook op een completering van de serie dubbelen in de periode 1980-1989. Het lange termijn doel is de totstandkoming van een 'centraal toegankelijk, geordend en kwantitatief volledig digitaal depot voor de burgerlijke stand' vanaf 1980. Daarom wordt ook de akten in het tijdvak 1990-1999 in het project betrokken. Dit digitale 'depot' zou de basis zijn van een digitaal toegankelijke burgerlijke stand, zoals voorgestaan door het kabinet. Mede door deze doelstellingen schenkt het plan geen aandacht aan alternatieve scenario's (restauratie, papieren vervanging). Ik kan me echter met de gekozen benadering verenigen.

Hieronder geef ik mijn oordeel over het herstel- en verbeterplan. Een tijdig en adequaat herstel van de goede staat van de dubbelen – overeenkomstig art. 3 Archiefwet – is daarbij mijn uitgangspunt.

Op grond van de verkregen informatie concludeer ik dat JustID de geconstateerde problemen op een samenhangende, doordachte en verantwoorde manier wil aanpakken. Er is een visie, een onderbouwd plan, er is voorzien in een organisatie die de regie voert over de 'substitutie dubbelen burgerlijke stand 1980-heden'. Normering en kwaliteitsbewaking zijn voldoende geborgd.

Het voornemen om naast herstel van de schade in de volledigheid van de dubbelen te voorzien, spreekt mij zeer aan. Daarnaast ben ik zeer te spreken over de ruime aandacht voor de verschillende vormen van kwaliteitsverbetering, zoals de samenhang tussen akten / dubbelen en wijzigingen, beeldkwaliteit, extra toegankelijkheid. Er zijn kwaliteitseisen aan het scanproces gesteld, die in de machtigingsaanvraag voor vervanging kunnen worden verwerkt.

De geplande doorlooptijd van hooguit vijf jaar, het oprichten van een projectorganisatie in 2009 meegerekend, lijkt me redelijk. *Aangezien voor de tijdige realisatie van het project de medewerking van de gemeenten is vereist, verneem ik graag of deze medewerking is toegezegd.*

Bij één onderdeel van het plan zet ik een vraagteken. Op pag. 13 van het onderzoeksrapport is sprake van het 'vervallen' van de klappers na de verbetering van de meta-informatie. In mijn ogen kan hiermee niet bedoeld zijn dat de klappers vernietigd kunnen worden. De klappers moeten of vervangen worden door middel van digitalisering, of 'fysiek' overgebracht worden. *Graag verneem ik uw standpunt hierover.*

Tot slot nog één opmerking. Zoals de minister van Justitie en uw dienst hebben opgemerkt, zijn de gemeenten primair verantwoordelijk voor de 'fysieke en intrinsieke kwaliteit' van de aan te leveren dubbeln. Het ministerie van Justitie heeft herhaaldelijk geconstateerd dat dit niet steeds het geval is, zoals recentelijk nog bij de overbrenging van dubbeln in het tijdvak 1950-1979 bleek. *Ik verzoek u mij mee te delen hoe een adequate aanlevering van de dubbeln geborgd zal worden, of (mogelijk) inmiddels al is geborgd.*

Uw antwoord tegemoet ziend, wil ik alvast deze inspectie afsluiten. Mede op uw verzoek stuur ik een afschrift van deze brief aan de plaatsvervangend secretaris-generaal van het ministerie van Justitie. Voor de goede orde deel ik u nog mee dat een deelonderzoek van de Erfgoedinspectie naar de staat van de consulaire akten (bij het ministerie van Buitenlandse Zaken) nog in uitvoering is. Over de uitkomst hiervan zal ik u nader berichten.

Met vriendelijke groet,

R Kramer,
Hoofdinspecteur

c.c.:

Mevrouw J.M. van Zanen-Nieberg RA, plaatsvervangend secretaris-generaal ministerie van Justitie